Yksityisten Katsastustoimipaikkojen Liitto ry:n lausunto asiassa U 16/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveiksi (liikennekelpoisuuspaketti)

Yksityisten Katsastustoimipaikkojen Liitto ry (YKL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto koskien asiaa *"U 16/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveiksi (liikennekelpoisuuspaketti)"*.

Yleisellä tasolla YKL toteaa, U-kirjelmä on hyvin laadittu ja siinä tehdyt havainnot vastaavat pääosin näkemyksiämme, ja olemme kiitollisia, että kommenttimme U-kirjelmää koskien on huomioitu.

Liikennekelpoisuuspaketin katsastusdirektiiviehdotusta koskien YKL haluaa erityisesti nostaa esille seuraavat asiat:

- Lähtökohtaisesti 6 kk jatkoaika toisessa jäsenvaltiossa rekisteröidylle ajoneuvolle suorittamalla ajoneuvolle direktiivin mukainen katsastus on hyvä ajatus. Toteutus on kuitenkin erittäin haastavaa, koska muutamissa jäsenvaltioissa katsastuksen voi ostaa näyttämättä autoa laisinkaan katsastuksessa. Lisäksi muissa maissa ei katsastuksessa varmisteta Suomen rekisteritietojen oikeellisuutta, mikä heikentää kansalaisten oikeusturvaa. Mahdollisuus ulkomailla suoritettuun katsastukseen perustuvalle 6 kk jatkoajalle tuo lisäksi lisäkustannuksia tietojärjestelmiin.
- Moottoripyörien katsastus toisi ryhtiä suomalaiseen moottoripyöräkulttuuriin. Usein katsastuksen vaikuttavuutta koskevissa tutkimuksissa havaitaan, että katsastuksen epäsuorat vaikutukset ovat suuremmat kuin suorat vaikutukset; jos minkäänlaista kiinnijäämisen riskiä ei ole, eivät yksittäiset moottoripyöräilijät muuta omia toimintamallejaan. U-kirjeessä ei huomioida ympäristöhaittoja, vaan pelkästään pohditaan liikenneturvallisuutta, vaikka ympäristöhaitat ovat ongelma ainakin muutetuissa pyörissä.
  Kaksipyöräisten moottoroitujen ajoneuvojen katsastusvelvollisuutta koskien olisi hyvä kuitenkin vielä harkita sitä, mitkä ajoneuvoluokat olisivat katsastuksen piirissä. Vaikka turvallisuus on vain yksi katsastuksen kolmesta tavoitteesta (turvallisuus, ympäristövaikutukset ja rekisteritiedot), korostuvat Suomessa tapahtuvissa onnettomuuksissa tekniset viat kevytmoottoripyörissä ja mopoissa jopa enemmän kuin turvallisuus isoissa moottoripyörissä.
- Direktiiviehdotuksessa esitelty vuosittainen katsastusvelvollisuus yli 10 vuoden ikäisille ajoneuvoille vastaa Suomen nykytilannetta. Se on perusteltua autoon iän myötä autoon kertyvien vikojen määrällä.
- YKL pitää lähtökohtaisesti pakettiautojen vuosittaista päästötestausta hyvänä ajatuksena, mutta asian kansantaloudelliset vaikutukset olisi hyvä arvioida omana kokonaisuutenaan.
- YKL kannattaa kilometrilukemien tallentamista ajoneuvorekisteriin myös muissa tapahtumissa (kuten huollon yhteydessä) kuin katsastuksessa. Tällä parannetaan merkittävästi kuluttajansuojaa. Esimerkiksi YKLn järjestelmästä on jo rajapintoja korjaamoille sekä Traficomin rekisteriin, joten tietojärjestelmäkustannukset on mahdollista pitää maltillisina.
- Direktiiviehdotuksessa esitetty auton valmistajan laajempi velvollisuus toimittaa autojen teknisiä tietoja katsastusta varten, sekä modernien turvajärjestelmien testaus katsastuksen yhteydessä, on erittäin tärkeää. Ilman auton valmistajan toimittamia tietoja esimerkiksi autojen modernien turvajärjestelmien (ADAS järjestelmät) toimivuuden testaus katsastuksessa on hyvin hankalaa.
  Jos näiden turvajärjestelmien testaus ja korjaus ei luotettavasti ole mahdollista, on riskinä autojen muuttuminen kertakäyttöhyödykkeeksi.
- Direktiiviehdotuksessa esitelty hiukkaspäästöjen uusi mittaus parantaisi montaa asiaa nykytilanteeseen verrattuna. Sen lisäksi, että sillä on ilmanlaatua parantava ja harmaata taloutta kitkevä vaikutus, luo se kansainvälisiä liiketoimintamahdollisuuksia suomalaisille hiukkasten mittausta tekeville T&K-yrityksille.
- Lähtökohtaisesti YKL pitää NOx päästöjen mittausta kannatettavana, koska hiukkaspäästömittauksen tavoin parantaa ilmanlaatua ja kitkee harmaata taloutta. Direktiiviehdotuksessa esitelty NOx päästöjen uusi mittaus ei vielä ole osoittanut olevansa kylmissä olosuhteissa luotettava. YKL pitää tärkeänä, että katsastuksessa suoritettavat mittaukset kohtelevat kansalaisia tasapuolisesti. Jos tämä ei toteudu, menettää katsastus

lainsäädännöllistä merkitystään. Vaikka tämä mittaus otettaisiin komission täytäntöönpanopäätöksellä käyttöön vasta myöhemmin, on erittäin tärkeää varmistua mittauksen soveltuvuudesta Suomen erikoisilmastoon.
- YKL pitää lähtökohtaisesti sähköisiä katsastustodistuksia hyvänä. YKL on kuitenkin huolissaan esitetystä mallista, jossa QR-koodin kautta päädytään sähköiseen palveluun. QR-koodiin liittyy ymmärtääksemme tietoturvariskejä, joita voitaisiin välttää suorilla kansainvälisillä rekisterikyselyillä esim. Eucaris-järjestelmää hyödyntäen.

Liikennekelpoisuuspaketin tienvarsitarkastusdirektiiviehdotusta koskien YKL haluaa erityisesti nostaa esille seuraavat asiat:

- Direktiivissä esitetty päästöjen ja melun etämittaus on YKL:n näkökulmasta lähtökohtaisesti hyvä, mutta YKL:llä ei ole vielä tietoa sen soveltuvuudesta Suomen ilmastoon.
- Pakettiautojen tienvarsivalvonta on lähtökohtaisesti hyvä asia. Direktiivin perusteluissa asialle on esitetty pakettiautojen suuret ajosuoritteet. YKL esittää kuitenkin, että tasapuolisuuden nimissä voisi tarkastettavaksi määräytyvien ajoneuvojen osuuden määritellä ajoneuvojen osuudesta liikennevirrassa, koska tällä saataisiin tasapuolisesti kaikki suuret ajosuoritteet tarkastettua.

Liikennekelpoisuuspaketin rekisteröintidirektiiviehdotusta koskien YKL haluaa erityisesti nostaa esille seuraavat asiat:

- YKL pitää lähtökohtaisesti sähköisiä rekisteröintitodistuksia hyvänä. YKL on kuitenkin huolissaan esitetystä mallista, jossa QR-koodin kautta päädytään sähköiseen palveluun. QR-koodiin liittyy ymmärtääksemme tietoturvariskejä, joita voitaisiin välttää suorilla kansainvälisillä rekisterikyselyillä esim. Eucaris-järjestelmää hyödyntäen.
- Direktiiviehdotuksessa on linkki romuajoneuvoksi määrittelemiseen ja sen rekisteritietojen merkitsemiseen. Vaikka asia liittyy enemmän Komissiossa valmisteilla olevaan kiertotalousasetuksen, YKL pitää tärkeänä, että romuajoneuvoksi määrittelyyn liittyvät prosessit on kansallisesti huolellisesti valmisteltu. Monesta direktiiviä soveltavasta jäsenvaltiosta poiketen Suomessa on mittava vanhojen ajoneuvojen korjaus- ja harrastusperinne. Tämä eroaa korjaus- ja harrastuskohteiden ja toiminnan luonteen osalta useimmista muista jäsenvaltioista.

Liikennekelpoisuuspaketin kansallista implementointia koskien YKL haluaa erityisesti nostaa esille seuraavat asiat:

- Määräaikaiskatsastusdirektiivi edellyttää jo nykyisellään katsastuksen suorittamista kokonaisuudessaan sellaisten henkilöiden toimesta, jotka ovat saaneet viranomaisen varmistaman koulutuksen ja joita viranomainen valvoo direktiivin edellyttämällä tavoin. Tähän ei ole uudessa liikennekelpoisuuspaketissa esitetty muutoksia.
  YKL pitää tärkeänä, että asian kansallinen implementointi korjataan direktiivin mukaiseksi. Vaikka moni pakokaasumittauksia suorittava korjaamo tekeekin työnsä hyvin, on alalle pesiytynyt paljon väärinkäytöstä. Väärinkäytökset asettavat kansalaiset hyvin epätasa-arvoiseen asemaan, siitä aiheutuu merkittäviä kuluttajansuojaan liittyviä ongelmia, ja se lisää harmaata taloutta.
- Määräaikaisdirektiivi edellyttää jo nykyisellään tieliikenteessä käytettävien yli 40 km/h ajavien traktoreiden katsastamista. Tähän ei ole uudessa liikennekelpoisuuspaketissa esitetty muutoksia. Kansallisessa lainsäädännössä Suomessa katsastusvelvollisuus on direktiivin linjauksesta poiketen liitetty luvanvaraisessa liikenteessä käyttämiseen.
  YKL pitää tärkeänä, että kansallinen implementointi on linjassa katsastusdirektiivin kanssa. Muuten asiaan saattaa liittyä yllätyksiä, joihin Suomessa ei olla varauduttu.

Muilta osin YKL:llä ei ole kommentoitavaa.

Helsingissä 4.6.2025

Björn Ziessler
Toiminnanjohtaja
Yksityisten Katsastustoimipaikkojen Liitto ry